

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački

Uvod i homilija

**u euharistijskome slavlju spomena Svetih anđela čuvara
prigodom početka XIV. akademske godine (2023./2024.)
na Hrvatskome katoličkom sveučilištu**

*Manja bazilika i župna crkva sv. Antuna Padovanskoga, Zagreb-Sveti Duh
2. listopada 2023. u 10 sati*

Cijenjeni gospodine rektore našega Sveučilišta, dragi profesore Željko (Tanjić), sveučilišni kapelane, dragi vlč. g. Branimire (Jagodić), i ostala subraćo u svećeništvu, cijenjani prorektori i čelnici sveučilišnih sastavnica, dragi profesori i djelatnici, dragi studenti i studentice, osobito svi vi koji ste ove godine zakoračili u dom akademske obitelji, obilježen trostrukom odlikom: sveučilišnom, hrvatskom i katoličkom.

Jutros smo u zajedništvu slavljajući u koje donosim blagoslovnu molitvenu prisutnost našega zagrebačkog nadbiskupa, mons. Dražena Kutleše; jutros smo u molitvi kojom ispovijedamo ponajprije potrebu za Božjom blizinom i izražavamo svoje pouzdanje u Gospodina; kojim očitujemo da nam je stalo do naših bližnjih; da poznajemo svoje ljudske ograničenosti pred pozivom da jedni druge podupiremo u zajedničkome hodu i da molimo jedni za druge.

Ovo je slavlje ispunjeno nadom i otvorenošću prema Božjim putovima. Ovdje usklađujemo svoje planove i želje s Božjom voljom i njegovim nadahnućima.

Ovo slavlje višestruko pokazuje da nikada nismo sami. Tomu je tako ne samo po blizini naših bližnjih i po molitvi Crkve, nego još dublje – što danas posebno razmatramo – po svetim anđelima čuvarima koji šire otvaraju obzore našega života i prisutnosti.

Oni nam pomažu čuti Božji glas koji nas trajno vodi u puninu radosti i života, u zemlju obećanja koje smo baštinici pritijelovljenjem Kristu, i u koju iznova ulazimo kao dionici euharistije.

Dozovimo mir u svoja srca; kratko se spomenimo što nas je sve vodilo do današnjega dana; kakvo je raspoloženje u nama i koje su nam najveće nakane koje smo donijeli na početku ovoga darovanog hoda u sveučilišnome životu... Spomenimo se primljenih milosti i za njih zahvalimo; spomenimo se svojih grijeha – za njih se pokajmo.

(Trenutak molitvene tišine.)

Braćo i sestre, u euharistijskome pokajničkom činu molimo Boga da nam oprosti grijeha i pritom molimo našu nebesku Majku, anđele i svete i svoje bližnje da se mole za nas. Tu je sažetak koji jutros ponizno i radosno ponavljamo: *Ispovijedam se...*

Homilija

Liturgijska čitanja:
Izl 23, 20-23; Ps 91, 1-6.10-11;
Mt 18, 1-5.10

Draga vjernačka zajednico Hrvatskoga katoličkog sveučilišta!

1. Kako započinje vaša akademska godina? Susretom u crkvi, molitvom i pjesmom kojom zazivamo darove Božjega Duha, znamenom križa i pozdravom u kojemu su: milost, ljubav i zajedništvo, slušanjem Božje riječi i obredima koji sva naša životna iskustva, naše čežnje i nade povezuju u smisao, spajajući prolazno i vječno, ljudsko i božansko.

Ne treba nas čuditi da je takav akademski početak nekima može djelovati čudno, premalo znanstveno, premalo neutralno, a previše oslonjen na nejasne kriterije i prepušten nepouzdanim metodama. Možda ćete takva razmišljanja susresti i među svojim profesorima i među svojim kolegicama i kolegama.

A što reći kad se tomu još dodaju 'anđeli čuvari'? U svijetu suvremenoga visokog obrazovanja čak i ozbiljno uzimanje u obzir postojanje anđela može uznemiriti, izložiti vas čudnim pogledima i podsmjehu zbog – kako će oni ocijeniti – neprihvatljivoga povezivanja ne samo akademskoga života i religije? Nažalost još smo uvijek izloženi i takvim uskim, skučenim i ideološki zarobljenim istupima.

2. U svijetu u kojemu se puno toga svodi na predmete; u svijetu u kojemu se pogledi i stavovi, brige i nastojanja sužavaju na materijalno, zbilja nije lako govoriti o anđelima, tim dragocjenim duhovnim bićima; pronaći im mjesto u duhovnosti i ugraditi ih u svoje živote, osobito anđele čuvaru.

Prije točno četrdeset i šest godina, 2. listopada 1977., tek nekoliko mjeseci nadbiskup i kardinal Ratzinger na Bavarskome je radiju ustvrdio: „Malo je stvari koje su današnjim kršćanima postale tako strane kao pojam 'anđela čuvara'.“

Razlog nije u posvemašnjoj neosjetljivosti prema anđelima. Štoviše, anđele nalazimo posvuda u našem suvremenom svijetu, ali je njihovo poimanje udaljeno od biblijskoga i kršćanskoga, jer ih se najviše smješta izvan povezanosti s Bogom čiji su glasnici; izvan povezanosti s Božjim planom i vječnim životom kojega smo dionici po Kristovu utjelovljenju, njegovoj mucu i uskrsnuću. Ne vidi ih se kao pomoćnike u ostvarivanju Božjega nauma, nego više kao sredstvo dano na raspolaganje ljudima, da bi ispunjavali želje pojedinaca.

No, njihova prisutnost govori ponajprije o pozivu da slušamo Božju riječ i Njegov glas u sebi i da se ne pobunimo protiv njegove volje koja je jedina punina ljudske radosti.

3. Mi ljudi, u ograničenosti svojih spoznaja, imamo potrebu anđele prikazati u stanovitoj tjelesnosti, pokušavajući naznačiti njihova nosiva obilježja. A ono što povezuje prikazivanje anđela u svim ozračjima jest naglasak na ljepoti, koja se u raznim povijesnim razdobljima shvaćala različito.

Ta istaknuta odlika anđela – ljepota – ostala je živjeti u govoru, u opisima, u dočaravanju prijateljstva s Bogom, kao suprotnost zlu i ružnomu, kao vraćanje na izvore radosti i sreće. Dakle, ne radi se samo o estetskoj kategoriji. Kažemo da je netko je poput anđela; da je nešto anđeoski lijepo. A sve to da bi se dao smisao duhovnoj stvarnosti o kojoj ne postoji izravno iskustvo, nego joj je polazište u vjeri i u objavljenim događajima spasenja.

Dakle, da bi se prikazalo anđele, odlučujuće je vidjeti ljepotu, kao obilježje milosti kojom su prožeti, kojom su od Boga obdareni, jer im je dano da su neprestano pred Božjim licem koje odražavaju.

Vjerojatno najsazetiji izriječ koji ih opisuje možemo naći u *Predslavlju anđela* u kojemu i danas Bogu molitvom govorimo da su oni Božja *vjerna slika*, a da *njihova uzvišena ljepota očituje Božju dobrotu*. Tako kratko i duboko povezana: istina, ljepota i dobrota.

4. I sama naša ljudskost, preobražena u njihovim prikazima, način je da ih približimo sebi prema zadaći koju im je Stvoritelj povjerio: da nas čuvaju na zemlji i da budu naši pratitelji na putu prema nebeskoj domovini.

Sjetimo se da su – nakon pobune prvih ljudi protiv Boga – kerubini postavljeni da stražare „nad stazom koja vodi k stablu života“. Zadaća dana anđelima od Stvaranja nastavlja se i danas: *da čuvaju stazu koja vodi k stablu života*. Anđeli su naši zaštitnici protiv zamki i napasti koje postavlja Božji neprijatelj: on želi da i mi u Bogu vidimo protivnika i da trajno živimo u nezadovoljstvu.

Anđeli su branitelji malenih, osobito kada su obscijenjeni, zbog čega nas Isus upozorava: „Pazite da ne prezrete ni jednoga od ovih najmanjih jer, kažem vam, anđeli njihovi na nebu uvijek gledaju lice Oca mojega, koji je na nebesima.“ (Mt 18, 10)

To je stanovito proširenje blaženstva koje veli: *Blago čistima srcem, oni će Boga gledati*. Čisti srcem su ljudi koji se pouzdaju u Boga, vođeni njegovom prisutnošću i donositelji radosti drugima. A anđeli su posrednici odražaja čistoće srca s pomoću koje je čovjek već sada uronjen u Božji pogled, onaj koji je darovan učenicima u Emausu,

kada su Gospodina prepoznali u Riječi i lomljenju kruha, što je i nama darovano u ovoj euharistiji.

5. Braćo i sestre, anđeli su svjedoci trajne Božje blizine, čuvari od zla, usmjerivači, uputnici i suputnici prema cilju naših nadanja. Nismo ostavljeni sami u izabiranju ispravnoga puta. Budimo svjesni da tu poruku danas nije lako ni živjeti ni prenositi drugima, jer nasuprot njoj stoji širenje uvjerenja da smo gospodari vremena, da ostvarujemo živote prema vlastitim željama, da smo osposobljeni raznim stručnostima, znanjima, kompetencijama; da je život isključivo u našim rukama.

Ipak, i neposredna iskustva koja živimo posljednjih godina zorno pokazuju da je takav stav daleko od istine. U tome svjetlu postaje razumljivija Isusova riječ: *Ako ne postanete kao djeca...*, ako ne budete ponizni i svjesni svojih slabosti; ako ne uvidite da dijete sve prima od drugih; ako Boga koji se ne prestaje brinuti za vas pokušate udaljiti iz svoga života, u konačnici nećete biti sretni.

Jasno je da puno toga ovisi o našem zalaganju, o htijenju i zauzetosti, o hrabrosti i ustrajnosti, ali sve ima širi okvir koji vidi Boga kao začetnika i dovršitelja našega postojanja. Anđeli čuvari govore nam i uprisutnjuju Božju brižnost, jer – kako pjevamo u Psalmu 91. – „anđelima svojim zapovjedi da te čuvaju na svim putovima tvojim“.

6. Braćo i sestre, u odnosu prema anđelima zrcali se cijeli ljudski život. Znamo da su djeca iznimno otvorena govoru o anđelima i o njihovoj prisutnosti; bez njih im je puno toga teško objasniti, odgajati ih u širini osjećajnosti i u potrebnim poveznicama koje se ne mogu približiti bez svijeta duhovnih bića.

No, vjerovanje i pouzdanje u anđele tijekom životnih dobi doživljava svoje promjene. Kako djeca odrastaju te promjene dobivaju razne smjerove: od zrelosti vjere do pretvaranja u neodređene metafore pa i do potpunoga isključivanja i nevažnosti anđela, da bi u staračkoj dobi često bili vraćeni djetinji uvidi i privrženost anđelima. Tako će se puno toga zaboraviti, ali će ostati duboko urezana 'anđeoska' iskustva, kao i molitve poput one: „Anđele Čuvaru mili...“ Jedanput naučena, ta se molitva pamti cijeloga života.

No, nažalost, odnos prema anđelima često ostane na toj djetinjoj razini, čak i kod ljudi koji se predstavljaju katoličkim intelektualcima. Kao što su nekada mnogi koji su se udaljili od Crkve i postali njezinim gorljivim neprijateljima u starosti znali reći da su ministrirali na latinskome i ponavljali neke iskrivljene rečenice na latinskom, tako i danas osjećamo tu, oprostite na izrazu, 'zakržljalu' katoličku intelektualnost koja ne uspijeva pomiriti svoje uvide i dubinu katoliče vjere.

Zato molim u ovoj euharistiji za sve nas, posebno za vas, sveučilištarci, da rastete kao katolički intelektualci sa svom njenom širinom. Ne dajte se uvući u zamku uvjeravanja da kršćanstvo sužava pogled, nego upoznajte sve, kako kaže apostol Pavao, sve provjeravajte, a dobro zadržite. Ne poznajem širinu širu od kršćanskoga pogleda ni dubinu koja bi bila vidljiva od kršćanskoga poniranja.

7. Na kraju vam povjeravam i svoje osobno iskustvo koje je usko povezano s uspostavljanjem Hrvatskoga katoličkog sveučilišta. Lako vam je zamisliti koliko je u početku bilo razgovora, pregovora, rasprava na samim počecima, kao što je to uostalom i danas, o čemu mogu svjedočiti i neki od ovdje prisutnih.

U studentskim danima moj studijski pratitelj, mentor, po sebi vičan dubokim teološkim raščlambama i ujedno oblikovan jednostavnom pobožnošću (prof. A. M. Triacca) ostavio mi je dragocjen savjet.

Kada smo razgovarali o susretima u kojima se nađemo kao vjernici a osobito kao svećenici, znajući da nam sugovornici nisu prijateljski raspoloženi, on mi je rekao: Znaš, prije takvih razgovora i susreta, najprije zamolim svoga anđela čuvara da se susretne s njegovim ili njihovim anđelom čuvarom; da najprije oni rasprave što je bitno, a tada imam povjerenja da će i naš razgovor donijeti dobar plod. Od tada se redovito i rado obraćam svojem anđelu čuvaru.

Jedan dio te blizine nedvojbeno je utkan i u naše Sveučilište.

Vjera nam pruža odgovor na čežnju koja je u nama, na čežnju za vječnošću; daje nam naslutiti, vidjeti i iskusiti nevidljivo, puno nade, od začeca do našega prjelaska iz prolaznosti u besmrtnost.

U obredu sprovoda, što molimo, kada spominjemo anđele? Da preminule povedu u rajske dvore; da ih odvedu u krilo Abrahamovo, u zagrljaj Božje ljubavi.

Anđeli čuvari darovani su nam ponajprije da nas otklanjaju od oholosti. Oholi i umišljeni ljudi ne mogu prihvatiti prisutnost anđela. Tomu je tako jer, ako bolje promotrimo, shvatit ćemo da oholost ne vidi niti čovjeka kraj sebe, previđa najbližu stvarnost. Zato je i put za zajedništvo s anđelima upravo blizina i osjetljivost za braću i sestre kraj nas.

Nju danas živimo u ovome slavlju hraneći se kruhom koji zovemo anđeoskim: *panis angelcus*. Dionici smo božanskoga života koji se obnavlja i očituje ljubavlju prema bližnjima. Ona od danas živi u obliku nove akademske godine. U kušnjama se sjetite da vam je povjerenja da ju oblikujete ljudski, anđeoski i božanski.

Amen.